

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština – Assembly

VI. Saziv

Jesenska sesija

Komisija za ljudska prava, ravnopravnost polova, nestala lica i peticije

Z-br. 38/2018

Priština, 4. decembar 2018. god.

ZAPISNIK

Na sednici su učestvovali: Duda Balje, Lirije Kajtazi, Mexhide Mjaku-Topalli, Luljeta Veselaj-Gutaj, Shemsi Syla, Fisnik Ismaili, Teuta Haxhiu i Veton Berisha.

Odsutni: Saša Milosavljević, Mirjeta Kalludra i Saranda Bogujevci,

Podržno osoblje komisije: Selman Ymeri, koordinator.

Drugi učesnici: Naim Qelaj- Ministarstvo pravde, Edi Gusia-ABGJ, Adelina Kajtazi-ABGJ, Edona Hajrullahu-IAP, Merita Syla - IAP, Rozafa Kelmendi - UN-Women, Donika Bekteshi-KDI i Zana Ulaj, pripravnica, Skupština Kosova.

Sednicu je predsedavala, Duda Balje, predsednica Komisije.

Članovi komisije nisu imali primedbe niti druge predloge o dnevnom redu, predloženom od predsednice komisije, s toga Komisija je vodila radove sa sledeći:

Dnevni red

1. Diskusija o kampanji za aktiviranje protiv nasilja na rodnoj osnovi.

Pozvani: Nacionalni koordinator za zaštitu od nasilja u porodici, Agencija za rodnu ravnopravnost, Institucija Narodnog advokata i Udruženja za zaštitu prava žena,

2. Razno.

Predsednica je rekla da smo ovde da raspravljamo o kampanju protiv nasilja u porodici i kako bi razmotrili situaciju na terenu, znamo da nije kao što smo mi želeli, ali zajedno ćemo pokušati da učinimo više za zaštitu žene i decu unutar porodice.

Naim Qela, nacionalni koordinator za borbu protiv nasilja u porodici, kaže da kada sam prihvatio ovaj zadatak postavio sam sebi tri prioriteta koji su: izrada platforme Među-institucionalne grupe za potrebe redovnog izveštavanja i određivanje kriterijima odgovornosti i pronalaženje mehanizama za merenje rezultata za sprovođenje strategije.

Drugo je bio stvaranje jedinstvene baze podataka za slučajeve nasilja u porodici odakle će izaći svi izveštaji i analize za potrebe institucija kao priliku za intervenciju u borbi protiv ovog ozbiljnog društvenog fenomena, a treći prioritet je bolje međuinstitucionalna koordinacija između članova ministarske grupe koja je određena za sprovođenje Nacionalne strategije za borbu protiv nasilja u porodici, uspostavljanje zajedničkog kalendara aktivnosti i stvaranje opštinskih mehanizama za sprovođenje strategije i svi ovi ciljevi mogu se realizovati.

Uz Agencije za ravnopravnost i sa poslanicom Mekhide Mjaku-Topali, u svojstvu predsednice grupe žena poslanice za ravnopravnost polova, uspjeli smo da za kratko vreme da posetimo sedam osnovnih tužilaštava i sudova u zemlji.

Iz onoga što smo videli tokom ovih susreta uspjeli smo da izradimo dokumenat kojeg smo dostavili Tužilačkom savetu Kosova, Sudskom savetu, predsednicima Sudova glavnih tužilaca. Ovaj dokument sadrži zaključke koje smo naišli na terenu, kao i sugestije u vezi sa merama koje ove institucije treba preduzeti za poboljšanje pružanja usluga u slučajevima nasilja u porodici.

Iz ovih susreta, primetili smo da su sva tužilaštva imenovali koordinate iz redova tužilaca koji posebno imaju da se bave samo slučajevima nasilja u porodici, dok nisu određeni sudije, ali nalaze se u procesu, a uskoro će i oni tretirati ove slučajeve.

Utvrđeno je da postoji potreba da se izmeni i uskladiti zakon o zaštiti od nasilja u porodici krivičnim zakonom i zakonom o obeštećenje žrtava, može da se utvrdi da dobrim radom u kontinuitetu možemo zadovoljiti kriterijume propisane Konvencijom Instanbula. On je rekao da je isti rad je učinjen sa policijom, posetio je sedam policijskih stanica, i rekao da država mora da interveniše u policiji, naročito u tri segmenta, kao što je stvaranje boljih uslova u nekim regionima, još nije osnovano posebno odeljenje koja će se baviti slučajevima nasilja u porodici, i oni nemaju minimum istražitelja fond nasilja u porodici kada je potrebno da se zadovolje osnovne potrebe žrtava nasilja u porodici.

On je rekao da je problem sa stabilnim budžetom za finansiranje skloništa za žrtve, što je odobren od strane Ministarstva za lokalnu samoupravu koncept- dokumenta za izmene Zakona o finansiranju lokalne samouprave, takođe je odobren od strane Ministarstva finansija, koji se očekuje da će biti poseban grant za socijalne programe.

Edona Hajruluha je rekla da proces počinje od prevencije do nove integracije i sve te faze imaju izazove i probleme, a da bez potpuno koordiniranje proces je nemoguće da ima pozitivan uticaj, dobar posao se obavlja na bazi podataka, jer će se proceniti ceo sistem. Centri za socijalni rad nemaju ideje koje porodice imaju socijalne i ekonomske potrebe, one bi trebalo identifikovati i posetiti njihove potrebe koje imaju. Ona je rekla da smo pokrenuli istragu po službenoj dužnosti počev od poslednje vreme od slučaja koji se dogodio u Đakovici kako se konkretno primeni zakona o elektronskom praćenju, jer ako je bio sprovođenje zakona ona žrtva bi bila živa, ovaj zakon se ne primenjuje od stupanja na snagu u 2015. godini, zbog nedostatka budžeta.

Edi Gucia je rekao da se jednoglasno slažu da su kazne minimalne, jedan od najvažnijih problema je pristup opštinskim skloništim. Opštine imaju odgovornost prema Zakonu o lokalnoj samoupravi za izdvajanje sredstava za skloništa, koji pokrivaju njihov region. Opština

Priština ima sklonište i osam drugih opština šalju svoje slučajeve, ovo sklonište se suočava sa 47 slučajeva, ona je rekao da pored nedostatka finansijskih sredstava takođe suočavaju sa nedostatkom ljudskih resursa. On je rekao da smo nastavili sa 16 dana aktivizma, osvetljena zgrada vlade sa narandžastim bojom i objavio imena svih žena žrtava nasilja u porodici. Takođe, obratili smo se dopisom svim ministarstvima i opštinama kako bi uspostavili biliu traku koja simbolizuje 16. dana aktivizma objavili smo materijale za promovisanje sa kontaktnim brojevima svih onih koji pružaju usluge za žrtve nasilja u porodici.

Ona je rekla da je vrlo značajno imati sklonište za muškarce u smislu da se sklone samo oni koji su potencijalne žrtve nasilja u porodici, jer mi govorimo jedino o ženama, ali i stari muškarci i stare žene češće puta su žrtva nasilja u porodici i nasilja na rodnoj osnovi. Takođe treba imati još jedno sklonište na nivou države na severu treba da funkcioniše pod okriljem Republike Kosovo.

Rozafa Keljmendi, UN-Woman, rekla je da je problem prihvatilišta je finansiranje skloništa. Ona je pokazala da ima saradnju sa Grupom žena poslanice i nacionalnim koordinatorom za borbu protiv nasilja u porodici, kao i inicijativu za izmenu zakona u porodici.

Teuta Haxhiu je rekla da kada smo izvršili monitorisanje zakona, kao što sada vršim monitorisanje zakona o ravnopravnosti polova, sa posete koje smo imali u opštinama videli da su službenici za ravnopravnost polova nisu potrebnom nivo, ali ne svojom krivicom, nego zbog njihovog tretmana. Ne sprovodi se precizno opis poslova koji se odnose na njihov rad, oni su dužni da obavljaju rad drugih administrativnih oblasti. Ona je rekla da je videla da urađen dobar posao, ali moramo da nastavimo da radimo još više i da budemo informisan o radu koji se obavlja. Rečeno je da su kazne premale, onda šta možemo učiniti kao članovi u okviru delokruga rada Funkcionalne komisije.

Mexhide Mjaku-Topali je rekla da iz rezolucije koja je usvojena 8. marta prošle godine na plenarnoj sednici za svaku tačku Rezolucije bi trebalo da imamo odgovor. Ona je rekla da što se tiče treće preporuke za re-integraciju žrtava nasilja u porodici se pominje od strane koordinatora da postoje zastoja, onda šta će biti urađeno u tom pogledu. Ako ne možete da nam odgovori, možete nam poslati pismeni odgovor. Ono je dalje pitala šta će biti učinjeno uz učešće programa za profesionalnu rehabilitaciju i integraciju žena na tržištu rada. Takođe smo videli da skloništa nisu rešenje za žene, videli smo da je Gnjilane je postao socijalno stanovanje i predstavlja dobar model za druge opštine.

Fisnik Ismaili rečeno je da su 1200 prijavljenih slučajeva koji su upozoravali o nasilju u porodici, a na osnovu dokumentarnog filma koji je prikazan proizišlo da je samo 10% slučajeva prijavljeni što znači da je broj veći za one koji su doživeli nasilje. On je pitao zašto ne može naći mesto gde nema merenja da bi videli da od prošle godine je bilo poboljšanja ili pogoršanja, i rekao da je ono što je pročitao o policiji ne mogu verovati, jer žrtva nasilja u porodici Valbona Mark-Ndrecaj, je upravo izgubila život upravo zbog ne postupanja organa. Šta radimo radi postizanja svesti sa ovim ženama i lakše da imaju pristup da prijave slučaj.

Edi Gučia je rekao da je statistika na Kosovu, gde je 68% žena ikada iskusila fizičko nasilje, ali ako smo dostigli 1200 predmeta godišnje je najavljeno, onda je povećan svest poverenja u institucije za obaveštavanje slučaja, a on je rekao da podatke poseduje kosovska policija.

Fisnik Ismaili je rekao da vidim dva pitanja koja će rešiti ovaj problem, jeste mehanizam i kampanja podizanja svesti koja govori o mehanizmu, imamo problem sa mehanizmom. On je rekao da će povećanje kazni i kampanja uspeti i ova kampanja bi se oživotvorila.

Šemsi Sulja je rekao da je pratio govor koordinatora za negu i pohvalio za obavljen rad. Istaknuto je da je počeo da izradi bazu podataka i počeli veoma dobro, ali zabrinjavajuće je to što se dogodilo pre 20 godina. On je takođe postavio pitanje o tome da li IJA ikada posetila Centar za staranje žena u Prištini, znam da tri godine oni koji tamo rade ne primaju platu, a sada je počeo sa 120 evra. To je degradiran i centar je sada blizu zatvaranja.

Edi Gučia je rekao da centar imao lekove iz liste esencijalnih lekova, obratio se stalnog sekretara Ministarstva zdravlja i u roku od tri dana Ministarstvo zdravlja je ponudio listu esencijalnih lekova u vrednosti od 1.600 evra.

Prošle godine, kada je pokrenuo pitanje zašto skloništa se zatvaraju, obratio sam pitanje kabinetu, reagovano je i izdvojila 35,000, evra, ali to nije održivo rešenje za ovo, treba opštine preuzeti odgovornost sada, iz svog budžeta 2019. delite prihvatilištu Prištine najmanje 1500 evra godišnje. Ona prihvatilište do juna je imao finansijskih problema jer Poslovnik Ministarstvo rada finansira projekte, kao da su nevladine organizacije.

Ljiljeta Veselaj,-Gutaj rekla je u vezi pitanja održivog finansiranja za skloništa, u 2015., na preporukama monitoringa zakona o trgovini ljudima je preporuka za stvaranje posebne budžetske linije za skloništa, i to se desilo.

Ona je zatim govorila o svesti o konceptu borbe protiv nasilja u porodici kroz prostor koji se može dati u udžbenicima. Pitala je da li IJA., Kancelarija koordinatora ili AZŽ dala neku preporuku u tom pogledu.

Lirije Kajtazi je rekla da li je moguće da ste primetili da je zahtev da ženu uživaju imovinska prava, izazvala ili je moguće da se eventualno uticati na porast nasilja u porodici.

Da li ste primetili eventualne razlike, kako je osuđen čovek koji je izazvao nasilje, za razliku od žene koja je imala hrabrosti da prouzrokuje takvu situaciju, i kako se odlaže tretiranje predmeta, zajedno sa merom kažnjavanja u celini.

Naim Qelaj rekao da je za dve decenije je urađen dobar posao sam našao sam dobru infrastrukturu, rekao je da je za 10 meseci najmanje 300 terenskih poseta i sastanaka, rekao da je upoznat sa problemima koje imaju skloništa. MRSS je uputila pismo i dao sve moguće opcije o tome kako da se reši pitanje održivog finansiranja skloništa. Pored ovih 24.000 evra koje dobijaju svake godine skloništa od MRSS je ponuđena spremnost finansiranja %, ali to nije bilo moguće zbog prakse i suprotno međunarodnom praksom. U stvari, nije dozvoljeno da ove institucije budu državna i da očuvaju svoju autonomiju kao NVO. Što se tiče visine kazni naglasio je da nisu bili na pravom nivou.

Predsednica je rekla da imamo tužilaca za slučajeve nasilja u porodici, kako onda su profesionalni i koliko predmeta su imali za godinu dana.

Naim Qela je rekao da se slučajeve tretiraju u skladu sa zakonom, nijedan slučaj ne ide sa zaštitnim nalogom ne prelazi 24 sata bez podnošenja u sudu i bez tretmana od strane suda, i to odgovorno kažem. Stagnacija je kod razmatranja krivičnih predmeta, zahtev za zaštitni nalog budite sigurni da nema kašnjenja, a to je rezultat promotivnog posla. Što se tiče institucionalnih izveštaja je izveštaj o sprovođenju strategije, u izveštaju smo razmotrili svaku instituciju koja ima najmanje jednu aktivnost nasilja u porodici na nju.

Akademija pravde je održala nekoliko obuku za sudije i tužilaca samo u pogledu rodne ravnopravnosti i na temu nasilja u porodici, uloga opštinskih mehanizama ide u prilog odbrane, posebno za re-integraciju žrtava nasilja u porodici, obaveza opštine je stvoriti programe osim onih koji su ojačali ulogu žrtve ekonomski. Tražili smo od gradonačelnike da vrše deljenje stanova za socijalne slučajeve, uvek od onih stanova koji dele dva od njih izdvojila žrtvama nasilja u porodici.

Edi Gucia je rekao da je po pitanju skloništa finansiranja, nacionalna strategija 2016-2020 , koja je usvojena u vladi, opštine imaju obavezu da podele budžet za skloništa za smeštaj žrtava u njihovoj opštini.

Naim Qelaj je rekao da što se tiče obrazovnog sistema je podneo zahtev za MONT za implementaciju prioriteta koji su izloženi u strategiji, da se izmeni poslovnik za određivanje stručnih radnika u škole br. 67 / 2013.

Potražnja žena da poseduju imovinu ili nasledstvo ne povećava broj nasilja u porodici, mogu biti pojedinačne slučajeve. Što se tiče kašnjenja u tretiranju slučajeva zabrinutost ostaje kod tretiranja slučajeva u civilnom aspektu, posebno u građanskim parnicama pred Apelacionim sudom.

Veton Beriša je rekao da li imamo statistiku i informacije o ovim događajima, i da li se bavi prevencijom. U mojoj zajednici rekao je da se razlikuju uzroci nasilja, gde učestvuju ekonomski i socijalni razlozi, ne obrazovanje, i drugi razlozi.

Mexhide Mjaku-Topali, u vezi sa preporukom 2016 i preporuci od 2018. godine donetih od strane Skupštine, su za izmenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, postavila pitanje da li ćete podneti predlog ili ćemo pokrenuti mi , kao komisija, i da li je potrebno izvršiti ove izmene ili ne?

Teuta Haxhiu, u vezi sa skloništa u kojima se smeštaju žene koje su doživele nasilje u porodici, rekla je da su ti objekti veoma uznemirujuće. Zatim, tu su zloupotrebe u zapošljavanju osoblja, nema sigurnosti u prostorijama i pitala da li ste posetili te objekte kao institucije.

Naim Qela rekao da je prvi stub strategije je prevencija i podizanje svesti, i tom stubu daje veliku važnost. Povećanje broja nastavnika i psihologa u školama, zatim kampanje za podizanje svesti, bilo putem medija, sastanci sa građanima su svi u funkciju sprečavanja.

Što se tiče promene zakona, rekao je da je odluka Ministarstva pravde do druge polovine 2019. godine, da ne budu inicijative za zakonske promene, jer smo u fazi funkcionalnog pregleda celokupnog sistema i očekuje se kako reflektira analiza koja treba da se vrši od funkcionalnog razmatranja inicijative za zakonske promene. Što se tiče skloništa je rekao da njihova situacija nije dobra, postoje dve vrste skloništa zatvorenog i poluotvorenog tipa. Kod otvorenog tipa žrtve su aktivne i mogu da rade i imaju različite aktivnosti, kontrolu skloništa treba izvršiti MRSZ, i zamolio ih da pripreme izveštaj o stanju tih skloništa.

Merita Sulja je rekla da su posetili skloništa u zemlji i to je veoma bolno život u skloništu za decu, jer oni uzimaju utočište sa svojim majkama i sve vreme imaju pristup u raznim pričama koje su žrtve nasilja doživele, i ta deca su takođe izložena psihološkoj nasilji i nema planova za zaštitu te dece.

2. Razno

Mexhide Mjaku-Topali je rekla da je bolje da pozivamo predstavnike Vladine Komisije za nestala lica, kako bi razgovarali u vezi sa nedavnim sporazumom koji je potpisan u Hagu i izveštaja KDI u vezi sa pitanjem nestalih osoba.

Lirije Kajtazi, je rekla da je juče na Kosovu boravio komesar za proširenje EU, g. Han, a sa tog susreta nismo dobili dobre vesti i rekla da je pravi datum za liberalizaciju je 2020, a mi, kao Komisija za ljudska prava, najbolje je da reagujemo putem saopštenja za štampu ili izjave u vezi sa ovim pitanjem. Nakon rasprave o ovom pitanju, predsednica je konstatovala da su članovi Funkcionalne komisije odlučili da se prononciraju putem reagovanja zbog ne liberalizacije viza za građane Kosova.

Sednica je zaključena u 12:45 časova.

Pripremila:

Jedinica za podršku komisije

Predsednica Komisije,

Duda Balje